

بررسی وضعیت موجود و ارائه راهکارهای مناسب برای مکانیزاسیون کشاورزی در شهرستان سراب

ولی رسولی شریبانی^۱

دکتر مرتضی الماسی^۲

دکتر ایرج رنجبر^۳

راهکارهای مناسب در شهرستان سراب با وسعت ۳۵۶۰ کیلومتر مربع واقع در شرق استان آذربایجان شرقی، شامل ۹ دهستان انجام گرفت. سطح زیر کشت محصولات این شهرستان در سال زراعی ۷۹، ۶۵۱۶۴ هکتار بوده که با توجه به وجود ۱۰۶۱ دستگاه تراکتور فعال، شاخص سطح مکانیزاسیون به تفکیک مراکز خدماتی محاسبه گردید. که متوسط آن در منطقه ۰/۸۳ اسب بخار بر هکتار می باشد. گرچه این مقدار، نسبت به متوسط آن در کل کشور بیشتر است ولی در مقایسه با کشورهای پیشرفته بسیار پایین است. ضریب بهروری از ماشینهای کشاورزی ۵۷ درصد می باشد که این رقم نشانه پایین بودن سطح استفاده بهینه از ماشینها در منطقه است. درجه مکانیزاسیون عملیات مختلف برای محصولات غالب منطقه یعنی گندم و سیب زمینی بعنوان یکی دیگر از شاخصها در وضعیت مکانیزاسیون، مورد بررسی قرار گرفت که نتیجه کلی آن پایین بودن آن را در سطح منطقه نشان می دهد. سهم انرژی مصرف شده در هکتار، از هر کدام از منابع تولید

^۱ کارشناس ارشد مکانیزاسیون

^۲ دانشیار گروه ماشینهای کشاورزی شهید چمران اهواز

^۳ استاد یار گروه ماشینهای کشاورزی دانشگاه تبریز

انرژی (دومی، انسانی و ماشینی) به ترتیب $1/42$ ، $2/23$ ، $96/35$ در صد بوده که اهمیت نقش ماشین در تولید محصول را می‌رساند. و نیز بر طبق همین نتایج میزان کل انرژی مصرفی در هکتار برای تولید محصول بطور متوسط $4107/3$ اسب بخار ساعت برآورد گردید که این میزان از انرژی با توجه به نوع محصول از لحاظ تعداد عملیات زراعی متغیر است.

طبق بررسی‌های ژرفانگر و تعمیم آن به کل منطقه، وضعیت کیفی مکانیزاسیون از لحاظ کیفیت عملیات ماشینی، کارکرد سالانه تراکتور، کهنگی و فرسودگی ماشینها، آموزش و خدمات پس از فروش، تعمیرات و کارکرد مراکز خدماتی، تعاونی‌های تولید، و شرکتهای گندم کاران در حد مناسبی نبوده است.

همچنین مشکلات و تنگناهای عام و خاص در راه توسعه مکانیزاسیون منطقه عنوان گردید که در نهایت با توجه به وضعیت موجود و مشکلات، راهکارهایی در دو بعد کیفی و کمی از جمله توجه به مسایل آموزشی و ترویج، تشکیل گروه‌های مشاوره کشاورزی و یکپارچه سازی اراضی بعنوان راهکارهای کیفی و تامین 775 دستگاه تراکتور با قدرت 75 اسب بخار برای جبران کمبود تراکتور مورد نیاز با توجه به در نظر گرفتن سطح مکانیزاسیون $1/5$ اسب بخار بر هکتار (عدد پیش بینی شده در برنامه سوم توسعه) و نیز تامین ادوات دنباله بند مورد نیاز از جمله 120 عمیق کار، 111 غده کار و 37 سیب زمینی کن ارائه گردید.